

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**In Evangelia: Qvæ Vsitato More in diebus Dominicis &
Festis proponuntur, Annotationes Philippi Melanth.**

Melanchthon, Philipp

Vuitebergæ, 1544

VD16 E 4532

Dominica Tertia Post Trinitatis, Evange. Lucae XV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35272

POSTTRINITATIS. 18.

TERTIVS LOCVS, De coactione.

Tria sunt obseruanda. Primum dulcissima est consolatio, quod Deus etiam cogi nos iubet, Significat enim uere se expetere salutem nostram, & uere uelle saluare. ut cum pater serio afficitur cura regendi filij, non tantum frigidis admonitionibus, sed etiam seueritate quadam imperij erga eum utitur, cogit eum facere officium.

Secundo. Significat Christus ministerium uere esse efficax, quia coactio proprie hoc loco significat eam, quae fit per ministerium Euangelij, quod proponit mandatum Dei, & aeternas poenas, & est efficax adiuuante Deo. Quare & haec sententia ornat auctoritatem ministerij, & significat Deum esse efficacem per ministerium.

Tertio. Quanquam Christus hic nihil loquitur de coactione corporali, seu de officio Magistratum, sed tantum de ministerio Euangelij, quod cogit proposito mandato Dei, propositis aeternis poenis, item adiuuante Deo. tamen & Magistratus suam habet coactionem, scilicet, quod ad disciplinam externam attinet, sicut alias saepe diximus, magistratum esse custodem legis, ut tollat externam Idolatriam, puniat externa delicta.

DOMINICA TERTIA POST TRINITATIS,

EVANGE. Lucae XV. c ij Erant

DOMINICA TERTIA

ERant autem appropinquantes ei omnes Publicani & peccatores, ut audirent illum. Et murmurabant Pharisæi & Scribæ, dicentes: quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis. Ait autem ad illos parabolam istam, dicens: Quis est ex uobis homo, qui habet centum oues, & si perdidit unam ex illis, nonne dimittit nonaginta nouem in deserto, & uadit ad illam, quæ perierat, donec inueniat eam? Et cum inuenerit, imponit in humeros suos gaudens. Et ueniens domum, conuocat amicos & uicinos, dicens illis: Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam, quæ perierat. Dico uobis, quod ita gaudium erit in cœlo, super uno peccatore poenitentiam agente, magis quàm super nonaginta nouem iustis, qui non indigent poenitentia. Aut quæ Mulier habens drachmas decem, si perdidit drachmam unam, nonne accendit lucernam, & uerit domum, & quærit diligenter,

POST TRINITATIS. 19.

diligenter, donec eam inueniat? Et cum inuenerit, conuocat amicas & uicinas, dicens: Congratulamini mihi, quia inueni drachmam, quam perdideram. Ita dico uobis, gaudium erit coram Angelis Dei, super uno peccatore poenitentiam agente.

SEX SVNT PRÆCIPVI LOCI.

- I. De misericordia & promissione gratiæ.
- II. De poenitentia.
- III. De filio prodigo.
- IIII. Quod calamitates uocent ad poenitentiam.
- V. De remissione peccatorum, & nouis donis.
- VI. De Hypocritarum superbia.

DE PRIMO.

CVM primi homines peccassent, Deus statim eis poenitentiam predicauit, & simul promissionem tradidit, qua misericordiam suam, & reconciliationem patefecit, & illos recepit. & utraq; concio postea magis illustrata est, ut uox illa clare testatur: Viuo ego, nolo mortem peccatoris, sed ut conuertatur & uiuat, Sed humana ratio, & si fatetur Deum misericordem esse,
c iij tamen

DOMINICA TERTIA

tamen resistit in hac imaginatione. fauet iustis, nec recipit enormiter lapsos, nec recipit, nisi prius aliqua intercesserint merita, & compensatio aliqua. sic imaginatur ratio ignara Euangelij de gratuita reconciliatione, & has opiniones ex Legge ratiocinatur. Sic & Pharisei in hac historia stomachantur, Christum admittere obnoxios manifestis flagitijs, Magnificiebant disciplinam suam, & cogitabant ex eo tantum numero sumi Ecclesiam, qui disciplinam retinet, Sic omnes imaginantur.

Quamquam autem disciplina res est omnium rerum humanarum pulcherrima, & à Deo mandata, tamen ingens misericordia Dei uocat omnes ad poenitentiam, & offert omnibus gratiam, agentibus poenitentiam, etiamsi antea non fuerunt frenati disciplina. Ac utile est in ipsis historijs considerare magnitudinem misericordie Dei. Minus mirari solemus, quòd Deus misit Euangelium suum populo Iudaico, in quo manserat aliqua uera de Deo doctrina, & honesta disciplina erat. Sed conferamus Romam Neronis tempore ad Nazareth.

Primum Romæ prorsus ignotus erat uerus Deus, plurimi palam erant à deo, reliqui flagitiose colebant Idola, Deinde tota ciuitas plena erat foedis dissimarum libidinum, quæ putabantur esse uoluptates

POST TRINITATIS. 20.

ptates concessæ, non dignæ pœna. postea pecula-
tus & usuræ, etiam laudi ducebantur. Deniq; nulla
Dei reuerentia, nulla pudicitia, nullum studium
ueritatis & iusticiæ erat. In tali ciuitate iubet
Deus etiam sibi Ecclesiam colligi, & tales erant
mores ferè toto orbe terrarum.

In hoc exemplo cernitur magnitudo miseri-
cordiæ Dei, quòd ad tales, ubi disciplina adeo ex-
tincta est, etiam uox Dei sonat, uocās ad pœniten-
tiā, & salutē offerens. & res initio Iudæis indigna
uidebatur, spargi Euangelium inter illos execrabi-
les homines, qui in summa turpitudine sine discipli-
na ulla uixerant. Hinc sunt illa Pauli certamina,
cum affirmat Euangelium ad gentes pertinere, &
gratis offerri remissionē peccatorū propter Chri-
stum, omnib. qui agant pœnitentiā. Magna & salu-
taris consolatio est pijs, cogitare de hac amplitudi-
ne misericordiæ, quæ maxime cōspicitur, cū cogita-
mus Deū spargere Euangelium inter illa portenta
hoim, ut tūc fuerūt Ethnici, & ut nūc sunt multi.

De hac tanta misericordia hic quoq; concio
natur, & proponit imaginnes, de oue perdita, de
denario amisso, de filio prodigo. Hæc tota contio
referatur ad hanc uocem. Viuo ego, nolo mortem
peccatoris, sed ut conuertatur, & uiuat. & te-
neamus summam Euangelij, quòd omnibus agenti-
bus pœnitentiā certo detur remissio peccatorū gra-

DOMINICA TERTIA

tis propter Christum. quod postulet Deus, ut huic uoci Euangelij credamus, & hac fide inuocemus &c.

*Imponit i huius
mirros suos &c
qd significat*

Quærit Christus ouem perditam. singuli autem sumus oues perditæ, sed magis conspicitur miseria illorum, qui sine disciplina uixerunt, ut mulieris meretricis, latronis, & innumerabilium, qui ex gentibus conuersi sunt. Estq; in textu suauis significatio inserta passionis Christi. Ouem inuentam Christus ponit in humeros suos, id est, ipse onus nostrum transfert in seipsum, fit uictima pro nobis. Deinde gestans nos perfert ad gregem suum, gestat nos, pascit, fouet & gubernat nos.

DE SECVNDO

SED ita recipit Christus, & colligit Ecclesiam Setiam ex ijs, qui sine disciplina uixerunt, si agant pœnitentiam, Non recipit perseuerantes in delictis contra conscientiam. Sicut clare dicitur: Fornicatores, adulteri non possidebunt regnum Dei. Et 1. Iohan. 3. Qui peccatum facit, ex Diabolo est. Sciamus igitur necessariam esse pœnitentiam, & discamus, quas res complectatur. Cum autem pœnitentia seu conuersio ad Deum tres partes contineat. Contritionem, fidem & nouam obedientiam, de singulis assidue cogitandum est.

*Pœnitentia
tres partes
habet.*

Contritio

POST TRINITATIS. 21.

Contritio est uere expauescere agnita ira *De contritione*
 Dei aduersus peccatum, & uere dolere, quod
 Deum contemptu nostro & contumacia offende-
 rimus. Hic primum cogitetur, quando sit homo si-
 ne poenitentia. uidelicet, cum uiuit sine aliquo sen-
 su timoris Dei. Sicut inquit Paulus Ephe. 4. de
 securis: Qui postquam dedoluerunt, tradiderunt
 se impudicitiae. Hec profunda securitas saepe gra-
 uissime accusatur, ut Ieremie 6. Erubescere ne-
 scierunt. Item: Populus iste habet frontem aeneam.
 Quare aduersus hanc securitatem colligamus te-
 stimonia irae Dei, uocem Legis, exempla poenarum,
 passionem Christi, nostras calamitates praesentes,
 & impendentes. Ac sciamus ideo tantis calami-
 tibus totum genus humanum onerari, ut agnosce-
 re iram Dei aduersus peccatum discamus, ut dici-
 tur Psal. 38. Propter iniquitatem corripis ho-
 minem. Item Mich. 7. Iram Domini portabo,
 quoniam peccaui ei.

Nec uero hominum natura satis intelligere
 potest, quantum malum sit peccatum, & quanta
 sit ira Dei. Videbatur leue quiddam esse gustare
 pomum. at contemptus Dei & contumacia ad-
 uersus Deum est infinitum & horrendum ma-
 lum. Id ostendit Deus magnitudine poenarum,
 quae sequute sunt. Et ipsi primi parentes magnitu-
 dinem sui lapsus magis intelligere coeperunt, cum

c v uiderunt

DOMINICA TERTIA

viderunt necem Abel, & scelus Cain, & deinde
multas cædes, & multa peccata. Sic in nobis cres-
cat agnitio iræ Dei, crescat dolor, conspectu pœ-
narum. Nec omittatur hæc de pœnis cogitatio,
quia quidam satis ociosis animis disputant: non in-
choandam esse pœnitentiam à timore pœnæ, aut
prædicatione Legis. Imo Legem inculcare ne-
cesse est, quia est æternum & immutabile iudi-
cium Dei, quo Deus testatur se irasci peccato.
Nam etiam cum remittit, non approbat peccatum
sed miseram creaturam suam recipit propter fi-
lium, ut Abac. 3. dicitur: Domine opus tuum in
medio annorum uiuifica. pœnas uero & imponit,
& scribi uoluit, ut ira ipsius conspiciatur. Hæc de
contritione assidue cogitanda sunt, & extirpanda
ex animis securitas, quia sine aliquo pauore ac do-
lore impossibile est pœnitentiam existere. Ideo di-
citur apud Esaiam: Vbi habitabit Dominus? In spi-
ritu contrito, & tremente sermones meos.

De fide.

Sed non satis est de contritione docere, quæ in
calamitate sæpe ita opprimit homines, ut mœrore
extinguantur, & fugientes Deum ruant in æter-
num exitium. Ideo addenda est doctrina de fide,
uidelicet, quòd sit æternum & immutabile man-
datum Dei, ut credamus nobis propter filium re-
mitteri peccata. Deum constituisse uictimam pro
peccatis nostris, filium suum. testificatum esse se
uere

POST TRINITATIS. 22.

uere affici cura nostri; nos uere recipi, quia æterno foedere copulauit sibi humanam naturam, cum filius se demisit, & assumpsit humanam naturam. Hæc tanta opera Dei contumelia afficit, qui non credit se recipi à Deo propter filium.

Sed humana ratio multa opponit: Deus, etiam si est misericors, tamen & iustus est. miseretur eorum, qui suis meritis compensant lapsus. Item miseretur non tam atrociter lapsis, mea peccata nimis multa & magna sunt. Hæc sunt legales & rationales imaginationes, quibus opponendum est Euangelium, quod clamat certo, gratis, nos recipi propter filium Dei. clamat item, exuberare gratiam supra peccatum. Maior est Christus, quam peccata nostra, modo ut cum fide agnoscas, credas esse mediatorem, & hoc mediatore accedas rursus ad Deum, rursus inuoces. Etsi uerissimum est, alia peccata alijs maiora esse, tamen etiam eorum magnitudinem, quæ leuia putantur, non perspicimus. semper in uno peccato multa insunt, & unus lapsus parit multos, sicut apparet in lapsu Adæ, Dauidis, Salomonis, denique quotidiana experientia huius rei testis est. Quare magnitudini & multitudini peccatorum opponamus hoc dictum: Gratia exuberat supra peccatum. Veniamus etiam ad ministerium Euangelij in Ecclesia, confiteamur coram Ecclesia nos

rcos

DOMINICA TERTIA

reos esse, ostendamus signa nostræ conuersionis, & petamus absolutionem, ut uoce Euangelij confirmetur fides statuens de remissione peccatorum.

Postquam autem statuimus de remissione peccatorum, inchoetur noua obedientia, adsit propositum recte faciendi, inchoetur inuocatio, nullum admittatur delictum contra conscientiam. Cogitemus nullum esse maius malum homini, quam uiuere sine inuocatione Dei, hoc est, non habere Deum propiciū, & protectorem, sed hostem abijcientem in pœnas omnis generis. Simus igitur uigilantes & firmi, ne contra conscientiam ruamus, ne iterum Deus à nobis alienetur. Hæc de doctrina pœnitentiæ breuiter dicta sunt, quæ semper cogitanda sunt, quia arcana sapientia est de maximis rebus, de iusticia, de ira Dei, de humana infirmitate & contumacia, de pœnis peccatorum, de misericordia, de filio Dei, de miseris humani generis, subiecti ingentibus ærumnis, infirmitati, & scandalis, etiam post conuersionem. Hæc sapientia maius quiddam est, quam uniuersa mundi sapientia.

DE TERTIO.

VT supra imagines de oue perdita & amissa drachma recitauit. Ita hic addit illustriorem de filio prodigo. Etsi autem recte confertur

POST TRINITATIS. 32.

confertur imago ad iudeos & Gentes. tamen uniuersaliter filij prodigi appellatione intelligantur homines sine disciplina, in manifesta turpitudine uiuentes. Et e contra filius frugalior, est homo, qui honesta disciplina regitur. Verum est autem, & præcipi disciplinam à Deo, & seuerè puniri disciplinæ contemptum, ut supplicia publica, bella, morbi, inopiæ, infamiæ, & plurimæ calamitates humane testantur, & bonum, inter naturæ bona, nullum maius est, quam honesta disciplina. tamen Deus sua immensa misericordia, uocat ad se, non solum eos, qui disciplina frenati sunt, sed etiam ceteros contaminatos horrendis flagitijs. ut non solum in Nazareth sonabat uox Euangelij, sed etiam Romæ Neronis tempore, & in alijs locis, ubi omnia plena erant horrendæ turpitudinis. Hæc historica exempla diligenter consideremus, ut magnitudinem misericordiæ Dei magis conspiciamus, ex talibus colligentis Ecclesiam. Et hæc exempla monstrant, quò respexerit Christus hic conuocans de filio prodigo. Intuebatur enim maximam partem generis humani uiuentem sine disciplina. Cumq; hanc imaginem consideramus, addamus doctrinam Euangelij de gratuita remissione propter Christum, ut supra dictum est.

Ac uide ipsam imaginem. filius bis peccat, petit hereditatem ante tempus, cum uiuentis non sit here-

DOMINICA TERTIA

fit hereditas, deinde eximit se patriæ potestati, discedit, nec uult regi paternis monitis. Sic effrenes omnes inuadunt hereditatem ante tempus, ingenij bona, & alias res quas Deus dedit, ut ipsi seruiant, transferimus ad nos, & turpiter abutimur, mens non est domicilium Dei, corpus polluitur & fit organum Diaboli, diuitiæ conferuntur in turpes uoluptates. Denique in summa cogita obscœnos homines, aut latrones ante conuersionem, & expende quantum malum sit desistere à Deo, & donis dei abuti in contumeliam Dei. Obserua autem hic & grammaticam annotationem, ἑπὶ ἑσάλλων μέρος. appellatio est geometrica, & usitate significat partem proportionalem, apud Ptolæmæum, Aristotelem, & Demosthenem.

Sed regulariter ac plurimum sequuntur pœne corporales in hac uita contemptum discipline propter tres causas. propter iusticiam Dei. ad coercendos homines. & ut uocemur ad pœnitentiã. Hæ tres causæ sæpe repetuntur in scripturis. De prima dicitur in Decalogo; Ego Deus uisitans iniquitatem patrum in filios, in tertiam & quartam generationem. De secunda in Psalmo: In chamo & freno maxillas eorum constringe. De tertia Esaia 28. Sola uexatio dat intellectum. Et Ieremie 31. Castigasti me Domine, & eruditus sum. Ita hic prodigius

POST TRINITATIS. 24

prodigus, postquam iam premitur calamitate, incipit causas & remedia cogitare, & ut textus ait, ad se rediens dixit, id est, admonitus calamitate cogitavit de causis, & de remedijs. Sed pauci sic ad se redeunt, Pharao, Saul, Nero, & alij multi oppressi calamitate, tantum fremunt aduersus Deum, ruunt in blasphemias, desperationes, & æternum exitium. sed qui redeunt ad patrem, hos, quanta clementia excipiat, in hac imagine clarissime significatum est.

Basiliius inquit de hoc ipso loco. tantum uelis, & Deus præoccurrit. Ita hic pater procul accedentem conspicit. trepide & languide accedimus, & adferimus non merita, sed pollutam conscientiam, & magnas sordes. Quamquam autem tales sumus, tamen pater occurrit, modo accedamus. procul uidet, id est, scit nostras miseras, curat nos, edit uerbum, & uocat nos, afficitur misericordia, serio uult nos seruare, ut Osee 11. inquit: Conuersum est in me cor meum, exarsit commiseratio, non faciam furorem iræ meæ. Deinde occurrit, id est nobis languentibus, ipse nos attrahit uerbo & Spiritu sancto. Vt Apocalipsis 3. dicitur: Age poenitentiam, Ecce sto ad ostium, & pulso, si quis auerit uocem meam, ingrediar ad eum. Irruit in collum, complectitur nos, sustentat in dolore & poenis Dauidem, & similes, extinguere
mus

DOMINICA TERTIA

mur enim luctu & dolore, nisi à Deo adiuuaremur, & seruemur. Deniq; dat osculum, id est, annunciat remissionem peccatorum, & noua luce & consolatione mitigat terrores & pœnas. Contra filius se patri subiicit, fatetur culpam, & agnoscit duplicem offensionem, scilicet se Deo, & patri contumacem fuisse. In hac agnitione & reconciliatione fit renouatio seu regeneratio.

Nouus igitur hic ornatus describitur, uestis, annulus, calcei, Nam in conuersione redditur Spiritus sanctus, ut Roma. & dicitur: Qui spiritu Dei ducuntur, hi sunt filij Dei. Annulus significat Euangelium & fidem, qua receptus agnoscit sibi restitui honorem filij familiars, sibi reddi pristinam nobilitatem. Nam Euangelium testimonium est reconciliationis, & fides est apprehensio & applicatio, ut si annulo significetur applicatio honoris alicuius. Denique annulus est signum foederis alicuius. Iam autem hic reconciliatus iterum foedus facit cum Deo, quod fit agnitione Euangelij & fide. Vestis significat bonam conscientiam uniuersaliter. Calcei significant opera uocationis, in quibus lucere confessio maxime debet. Quantum decus est, quod ethnicus aliquis prius ignarus Dei, postea conuersus foedus facit cum hoc Deo, qui dato Euangelio, tanquam annulo, testatur hunc sibi adiunctum esse. Postquam igitur

POST TRINITATIS. 25.

tur hunc annulum, id est, Euangelium accepit, nulla ei societas est cum Epicureis, nulla cum ijs qui idola colunt, sed uerum Deum inuocat.

Ita primum discernitur annulo, id est, Euangelio & fide, ab Ethnicis, uidelicet ornatus ijs uirtutibus, in quibus consistit inuocatio. Deinde ueste discernitur, induit enim bonam conscientiam reconciliatus, quia dato spiritu sancto, inchoantur ceteræ uirtutes, dilectio, castitas, ueritas. ~~Et si uiuit inter Ethnicos, iniustos, periuros, obscenos, tamen illos non imitatur, sed suæ uestis, id est, suæ conscientie mundiciem tuctur.~~ Postremo & calceis discernitur, refert suam uocationem ad gloriam Dei, si est magistratus, descendit Euangelij ministerium. si est literatus, seruire Ecclesiæ in discendo & docendo Euangelio studet. Denique singulæ uocationes aliqua in parte Ecclesiæ seruire possunt.

Et hunc triplicem ornatum diligenter meminimus. ut enim prius illustris descriptio proposita est operum Dei erga nos, cum describitur pater occurrens. Ita hic summa totius nouæ uitæ aptissime comprehensa est. Annulus significat Euangelium, & fidem. Vestis bonam conscientiam. Calcei opera uocationis, in quibus lucrere debet confessio. Conuiuium significat perpetuam leticiam, & celebrationem seu commemoracionem

d rationem

DOMINICA TERTIA

rationem beneficiorum Dei in hac uita, & aeterna. Et autem mentio ~~maestati~~ uitali, ut significetur ~~maestatio~~ Christi, cuius morte redempti sumus, & cuius uita nobis reddit iusticiam, spiritum sanctum, & uitam aeternam, & hoc redemptore uescimur. Sicut Iohannis 6. dicitur, id est, iam fiducia ipsius accedimus ad Deum, & consolationem concipimus, uere nos uiuificat, dat spiritum sanctum, uere inchoat uitam aeternam, qua glorificabimur.

Hactenus in hac longa descriptione reditus filij prodigi, dulcissima imago proposita est, quae nos ad poenitentiam hortatur, & testatur nos recipi, & causas & effectus erudite complectitur. Quare sepe & diligenter cogitanda est, ut nos ad poenitentiam & pietatem excitemus. Postea additur Hypocritae obiurgatio. Hic iam ostendit disciplinam externam, quamuis supra laudata est, tamen non satis facere Legi Dei. Pulchra res & necessaria est morum moderatio, & diligentia uitandi scandala, & communi tranquillitati seruandi. Sed in hypocritis magna sunt interiora uitia, scilicet persuasio propriae iusticiae, cum tamen adsint dubitationes de Deo, multi uitiosi affectus, arrogantia, admiratio sui, despectio aliorum imbecillium, inuidia, cum crescere alios uident. ut Saul inuidebat Dauidi, & hic frugalis filius egre

4

POST TRINITATIS. 26.

egrefert recipi prodigum, & sibi equari. Nam hypocrita, quia arbitrantur se solos uirtute antecellere, soli uolunt regnare. At uera dilectio gaudet reuocari in uiam eos, qui aberrauerant. tam optat salutem fratribus, quam sibi. letatur exemplis clementia, & misericordia. letatur emendatione aliorum, & ut eorum sordes tegat, adiungit eos sibi &c.

Quod uero opponit ratio humana. Inequalibus non dentur equalia. Caiphas & Latro in cruce, non sunt aequales, ergo non dentur eis equalia. Respondeo ad minorem: Etsi Caiphas antecelluit disciplina, ac uidetur melior altero, tamen Deus est scrutator cordium, ac uidet, quantum sit prauarum opinionum, dubitationum, & uitiosorum affectuum in Caipha. Non est igitur coram Deo melior latrone. Imo quia sibi arrogat iusticiam, & tumet persuasione sanctitatis, quasi Legi satisfaciat, hæc ipsa superbia & fiducia sui ingens peccatum est, de quo dicitur Luca 16. Abominatio est coram Deo, quicquid altum est coram hominibus. Sed meminisse debebat alterum dictum: Dicite, serui inutiles sumus. Item: Non iustificabitur in conspectu tuo omnis uiuens. Habet suam laudem & premia disciplina, & necessaria est, sed tamen sciamus eam non satisfacere Legi Dei, & manere in hominibus uitia, quæ non sunt ex-

d. ij. tenuanda.

DOMINICA TERTIA

tenuanda. sed utrique agnoscant peccata, utrique misericordiam querant, ut fiat exequatio coram Deo. Roman. 11. *Conclufit Deus omnes sub peccatum, ut omnium miferetur.*

DE QVINTO.

DE REMSSIONE PECCATORVM & nouis donis.

IN hac ipsa narratione, imago dulcissima reconciliationis, & nouorum donorum proponitur. Reconciliatio significatur, cum describitur pater occurrens, amplectens filium, osculans, domum deducens. & noua dona, cum annulo, toga, calceis nouis ornatur. Hanc imaginem supra enarraui. Fingunt autem quidam electos habentes peccata contra conscientiam, tamen manere iustos, & retinere Spiritum sanctum, hic error sauerissimè refutandus est. ut enim Adam, quanquam erat electus, tamen post delictum amisit ingentem ornatum, quem habuit, uidelicet imaginem Dei, in qua fulgebat Spiritus sanctus, & offendit Deum. ac fuisse iram non simulatam pœne magnitudo ostendit. Ita sciamus uere Deum irasci lapsibus electorum. nec nos in tali loco de arcana electione disputemus, sed iudicemus de uoluntate Dei iuxta expressum uerbum Dei, quod & horribilium pœnarum exemplis

POST TRINITATIS. 27.

emplis confirmatur. Romano. 8. Si secundum
carnem uixeritis, moriemini. Item: Qui in car-
ne sunt, Deo placere non possunt. Gala. 5. Cur-
rebatis bene, quis uos impediuit, ut non credere-
tis ueritati? Item: Qui talia agunt, regnum Dei
non possidebunt. 1. Iohan. 3. Qui facit iusti-
ciam, iustus est. qui facit peccatum, ex Diabolo
est. Apocalypsis 2. Habeo contra te, quod di-
lectionem tuam, quam prius habebas, amisisti. me-
mento igitur unde excideris, & age pœnitentiam,
& fac priora opera. 1. Timoth. 1. Finis manda-
ti est dilectio, ex corde puro, conscientia bona, &
fide non ficta. Vbicunque est fides, qua placea-
mus Deo, ibi necesse est simul esse iusticiam bo-
næ conscientie. Ac prorsus impossibile est, hæc
duo simul esse, fiduciam quod Deo placeas, &
contra conscientiam uelle mandatum Dei uio-
lare, sicut clare dicitur à Paulo: Omne quod non
est ex fide, peccatum est, id est, omnis actio damna-
ta est, quam sciens & uolens contra Deum fa-
cis. hæc non est ex fide, quia impossibile est con-
tradictorias statuere, quod placeat Deo, & non
placeat. Quare sciamus iuxta hoc uerbum Dei
reuelatum iudicandum esse, non placere Deo la-
bentes contra conscientiam. Idq; pœnæ electo-
rum testantur. Adam, Dauid, Ezechias, & alij
multi sancti, propter certos lapsus horribiliter

d iij punita

DOMINICA TERTIA

puniti sunt. Qui hos lapsus extenuant, confirmant securitatem & negligentiam, & e regione obruunt doctrinam de contritione & ueris doloribus in poenitentia. Ideo hic error execrandus est. Tenerrima res est inuocatio, & leuissimo uulnere sauciata conscientia repellitur, ac fugit Deum. Ideo ut fides retineri possit, necesse est retineri iusticiam bonae conscientiae, ut 1. Iohannis 3. dicitur: Si cor nostrum non reprehendit nos, fiduciam habemus erga Deum &c.

Refutata hac amentia, etiam Nouatianorum error taxandus est. tenenda est firmissima consolatio, quod lapsi agentes poenitentiam, & fide misericordiam propter Christum promissam apprehendentes, uere recipiantur à Deo, uere consequantur remissionem peccatorum, fiant haeredes uitae aeternae, ut Adam post lapsum, audita promissione, & Dauid audita hac uoce: Dominus abstulit peccatum tuum, uere recipiebantur in gratiam, uere iterum donabantur spiritu sancto, iterum sentiebant in contritione, in inuocatione, in consolatione, ardentibus motus.

Sic de reconciliatione docet Christus Matth. 18. Remittite septuagies septies. Et Ezechielis 32. Impietas impij non nocebit ei, quacunque die conuersus fuerit ab impietate sua. Et Esaie 1. Si peccata uestra fuerint ut coccinum, quasi nix dealbabuntur.

POST TRINITATIS. 28.

dealbabitur. Et David sic precatur: Cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innova in uisceribus meis. Ne proicias me a facie tua, & spiritum sanctum tuum ne auferas a me. Redde mihi leticiam salutaris tui, & spiritu spontaneo confirma me. Hic donatio Spiritus sancti, & effectus discrete describuntur. Primum petit mundum cor, uidelicet deletum peccato. primus enim effectus est Spiritus sancti, mouere cor, ut de reconciliatione ac remissione peccati statuatur. fac ut in me luceat fides, ut statuam deletum esse peccatum meum, ne te fugiam, sed rursus ad te tanquam patrem accedam, rursus te inuocem. Deinde spiritus reus, est firmus, scilicet non dubitans more academico, sed uere statuens Deum irasci peccato, ac rursus recipi credentem, rursus uere exaudiri, uere curæ esse Deo. Spiritum sanctum uocat sanctificationem, hoc est, gubernationem in genere, qua mens spiritu sancto regitur, accenditur ad agnitionem & inuocationem Dei, & adiuuatur in omnibus negocijs & periculis, & frenatur, ne ruat contra uoluntatem Dei. Sicut Paulus generaliter dicit de gubernatione Spiritus sancti: Qui spiritu Dei ducuntur, hi sunt filij Dei. Postremo loco de consolatione dicit. Redde mihi leticiam salutaris tui, id est, qua tu saluas. ut Paulus inquit: Iustificati fide, pacem habemus.

d. iij. Et spiritus

DOMINICA TERTIA

Et spiritu spontaneo sustenta me, id est, adde mihi robur in corde, ne deficiam à te, fractus impatientia, mora aut desperatione. sed sit obedientia spontanea sequens te, te intuens, à te expectans consolationem. sicut in exilio David tolerauit tristissimas poenas, nec fremuit aduersus Deum, sed constanter perseuerauit in inuocatione, & expectatione liberationis. His dictis consolemur nos, & sciamus conuersis reddi dona. sicut generaliter dicitur 1. Corinth. 6. Et hæc quidem fuistis, sed abluti estis, sanctificati estis, iustificati estis, nomine Domini Ihesu, & spiritu sancto. Hic clare testatur, cum remissione peccatorum dari Spiritum sanctum. Hæc dona petamus, & retinere studeamus.

DE SEXTO LOCO.

Filius prodigus significat uiolatorem disciplinae, & ille dat poenas uiolatæ disciplinae, sicut latro in cruce. Certum est enim disciplinae uiolationem à Deo puniri. Sed tamen tanta est magnitudo misericordiae Dei, ut hos quanquam tetriflagitijs pollutos, tamen uocet ad poenitentiam, & conuersos recipiat. Et si autem magnum decus habent, qui retinent disciplinam, tamen hos quoque docet Deus non sine peccato esse. Habent enim interiora uitia multa, dubitationes de Deo, & multos

POST TRINITATIS. 29.

& multos errantes motus, Ideo uult Deus hos
 quoque agnoscere suam infirmitatem, & ad me-
 diatorem confugere. Sed multi admiratione di-
 scipline immodica, cum audiunt ei detrahi lau-
 dem iusticie coram Deo, irasci Euangelio inci-
 piunt. In his cumulantur peccata, crescit arro-
 gantia & fiducia sui, quam Deus maxime dete-
 statur, iuxta illud: Abominatio est coram Deo,
 quicquid sublimis est in mundo. & accedit odium
 Euangelij. His uitijs cecitas in eis confirmatur,
 ut Romano. 11. dicitur: Oculi eorum excacentur,
 ne uideant. Ita nunc multi, cum Euangelium
 quasdam uitiosas leges taxat, incenduntur odijs.
 nolunt enim conturbari presentem Politie for-
man, & pretexunt sue iracundie studium tuen-
de discipline, boni ordinis, queruntur labefacta-
ta autoritate legum, frenos laxari audacia & pe-
tulantia hominum, multos sibi propter exem-
 plum sumere licentiam. Nec prorsus inanis hac
 est querela, nam in dissensionibus publicis semper
 hec mala accidunt. Sed tamen omnes homines
 scire oportet, propter hac scandala non abijci-
 dum esse Euangelium, sed retinenda est uox
 Euangelij, uel si fractus illabatur orbis. Serit scan-
 dala multa Diabolus, ut alienet imbecilles ab
 Euangelio, & confirmat odia hypocritica. Sed
 aduersus has insidias munitos nos esse oportet tot
 d v concionibus

DOMINICA TERTIA

contionibus, & exemplis, quæ de his scandalis Ecclesiam admonent, & retinere Euangelium præcipiunt. Nam primum mandatum anteferendum est omnibus rebus, paci publicæ, uitæ nostræ, tranquillitati: Non habebis deos alienos.

DOMINICA QUARTA POST TRINITATIS, EVANGELIUM, Lucæ VI.

Estote ergo misericordes, sicut & pater uester misericors est. Nolite iudicare, & non iudicabimini. Nolite condemnare, & non condemnabimini. Dimittite, & dimittetur uobis. Date, & dabitur uobis, Mensuram bonam, confertam, & coagitatam, & supereffluentem dabunt in sinum uestrum, Eadem quippe mensura, qua mensi fueritis, remetietur uobis.

Dicebat autem illis similitudinem: Nunquid potest cæcus cæcum ducere? Nonne ambo in foueam cadunt? Non est discipulus super magistrum
suum.